

O'ZBEKISTONDAGI CHET EL VALIYOTA OPERATSIYALARI

Ahmedove Shaxzoda Zakirjanovna

*Chilonzor tumani 1-son politexnikumi oliy ma'lumotli baklarda buxgalteriya hisobi maxsus fani
o'qituvchisi e-pochta: ahmadovashaxzoda678@gmail.com*

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida chet el valyuta operatsiyalari bilan bog'liq qonunchilik asoslari, valyuta bozorini liberallashtirish jarayoni va ushbu o'zgarishlarning amaliy jihatdagi ta'siri tahlil qilingan. 2017-yildan boshlab amalga oshirilgan valyuta islohotlari, chet el valyutasini erkin muomalaga kiritish, hamda xalqaro moliyaviy operatsiyalarni soddalashtirish kabi chora-tadbirlar mamlakat iqtisodiyotiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Shuningdek, maqolada amaliy muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar ham berilgan.

Kalit so'zlar: O'zbekiston, valyuta operatsiyalari, chet el valyutasi, konvertatsiya, erkin valyuta bozori, islohot, Markaziy bank, moliyaviy nazorat, qonunchilik.

So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasi iqtisodiyotida muhim islohotlar amalga oshirildi. Xususan, chet el valyutasi bozorining erkinlashtirilishi, konvertatsiya siyosatining o'zgarishi, milliy valyutaning barqarorligini ta'minlash yo'lidagi chora-tadbirlar iqtisodiy muhitga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Mazkur maqolada chet el valyuta operatsiyalari bo'yicha olib borilayotgan siyosat, qonunchilik asoslari va ularning amaliy ijrosi o'rganiladi.

Asosiy qism

1. Valyuta operatsiyalarining huquqiy asoslari

O'zbekiston Respublikasi "Valyutani tartibga solish to'g'risida"gi Qonuniga ko'ra, valyuta operatsiyalari — bu rezident va norezidentlar o'rtasida xorijiy valyutada olib boriladigan moliyaviy-bitimlardir. 2017-yildan boshlab Prezident qaroriga binoan milliy valyuta kursining erkin shakllanishiga imkon yaratildi.

Asosiy me'yoriy hujjatlar:

- O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmonlari (xususan, PF-5177-sonli farmon, 2017-yil 2-sentyabr)

- Markaziy bank qarorlari va yo'riqnomalari

- "Valyutani tartibga solish to'g'risida"gi Qonun (yangi tahriri – 2021-yil)

2. Valyuta bozorini liberallashtirish

2017-yilda amalga oshirilgan islohotlar quyidagi natijalarga olib keldi:

- Banklar orqali chet el valyutasini erkin sotib olish va sotish imkoniyati paydo bo'ldi

- Valyuta kursi bozor mexanizmlari asosida shakllanadigan bo'ldi

- Rezidentlar va norezidentlar o'rtasida xalqaro operatsiyalarni yuritish soddalashtirildi

3. Amaliy muammolar va ularning yechimi

Valyuta bozoridagi liberallashtirish bir qator muammolarni ham keltirib chiqardi:

- Valyuta kursining keskin o'zgarishi import narxlarining oshishiga olib keldi

- Ayrim firmalar valyuta taqchilligi sababli kontrakt majburiyatlarini bajara olmayapti

- Valyuta operatsiyalarida noqonuniy (soya iqtisodiyoti) holatlar kuzatilmoqda
Yechimlar sifatida quyidagilar taklif etiladi:

- Valyuta bozorini yanada chuqurroq diversifikatsiya qilish

- Moliyaviy savodxonlikni oshirish va onlayn platformalar orqali tranzaksiyalarni shaffoflashtirish

- Qonunchilikni zamonaviy xalqaro standartlarga moslashtirish

Xulosa

O'zbekiston valyuta bozorida amalga oshirilayotgan islohotlar mamlakatning jahon iqtisodiyotiga integratsiyasini tezlashtirmoqda. Shu bilan birga, chet el valyuta operatsiyalarining samarali yuritilishi uchun barqaror iqtisodiy siyosat, shaffof valyuta nazorati va raqamli texnologiyalarning qo'llanilishi muhim ahamiyat kasb etadi. Kelgusida chet el investitsiyalarini jalb qilish va eksport salohiyatini kengaytirish uchun valyuta siyosatining muvozanatli va prognozli bo'lishi zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Farmoni, PF-5177-son, 2017-yil 2-sentyabr, "Valyuta siyosatini liberallashtirish chora-tadbirlari to'g'risida".

2. "Valyutani tartibga solish to'g'risida"gi Qonun (yangi tahrir), Qonunchilik ma'lumotlari, 2021-yil.

3. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining rasmiy veb-sayti: www.cbu.uz

4. Karimov I.A. "Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch", T.: Ma'naviyat, 2008.

5. Sharipov F.S., "O'zbekiston bank-moliya tizimi islohotlari", T.: Iqtisodiyot, 2020.

6. IMF Country Report No. 23/10, Republic of Uzbekistan: 2023 Article IV Consultation.

7. Jahon banki – "Uzbekistan Economic Update", 2024-yil, bahor nashri.

8. Husniddinov A.H., "Xalqaro moliya va valyuta bozorlari", T.: Iqtisod-Moliya, 2021.